

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

A közzérendelelet alakszerűségei élő jogunkban

különös tekintettel a m. kir. Kuria joggyakorlatára.

Irta: *haraszti Bernolák Imre.*

(Folytatás.*)

8. §. *Az ügymenet lényeges mozzanatai. A végrendelet felolvasása, jóváhagyása, aláírása s mindezek tanusítása.*

I.

A végrendelet felolvasásával, jóváhagyásával, aláírásával és mindezek tanusításával kapcsolatos kérdéseket illetően e helyen csak arra térünk ki, amit a törvény és a joggyakorlat a *közzérendelelet alkotásánál* különlegesen rendel és szem előtt tart.

a)

A Kt. 82. §-ának a) pontja szerint a végrendeletnek személyesen kell kijelentenie végakarátát a közjegyző előtt;

b) pontja szerint az ügymenet egész tartama alatt két tanúnak vagy egy másik közjegyzőnek kell folyton jelen lennie;

c) pontja szerint e §. határozatainak megtartását az okiratban kell igazolni.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha a közzérendeleletet az 1876:XVI. évi 21. §-a alapján kir. járásbírósnál teszik.

b)

A Mt. 1841. §-ának második bekezdése szerint:

A cikk első része az idei májusi, a második rész a júniusi számban jelent meg.

haraszti Bernolák Imre. A közzérendelelet alakszerűségei élő jogunkban különös tekintettel a m. kir. Kuria joggyakorlatára. (Folytatás.)

Kamarai közgyűlések.

Közlemények.

Ingyenlen tulajdonszerzés, örökös jogmenet és az államjogi...

Kinevezések.

Athelyezések.

Halálozások.

Új igazságügyi államtitkár.

Egy helyettes bejegyzés-képtudó.

Gyámhatósági hallgatóság.

Az örökösödési eljárás kiegészítése.

Allasközvetítések.

Rendeletek.

„A hiteles személy az okiratot a végrendelező előtt felolvassa vagy felolvastatja, a végrendelező pedig szóval kijelenti, hogy az az ő végakarát tartalmazza és az okiratot aláírja. Az ügymenetnek ennél a részénél a hiteles személyen felül két tanúnak, vagy helyettük ha kir. közjegyző jár el, egy másik kir. közjegyzőnek, ha ítélőbíró jár el, a kir. járásbíró, vagy egy másik ítélőbírájának vagy a fogalmazó segédszemélyzet egy tagjának jelen kell lennie.“

o)

I. A joggyakorlatból mindenek előtt azt emeljük ki, hogy a Kt. 82. §-ának b) pontjában említett „egész ügymenetet“ az újabb bírói gyakorlat a végrendelet felolvasására, jóváhagyására és aláírására korlátozza.

A régebbi gyakorlat szerint (1.) a tanúk vagy a második közjegyző folytonos és együttes jelenléte szükséges volt a végrendelet tartalmának személyes kijelentésénél is.

Régebben kimondotta a kir. Kúria, hogy a Kt. 82. §-ának egyes pontjai egymástól elválaszthatatlanul egy egészet képeznek:

Amit abban az a) pont rendel, hogy t. i. a végrendelező személyesen jelentse ki végakarát a közjegyző előtt, az egyik lényeges mozzanata annak az ügymenetnek, melynek egész folyama alatt kell, hogy két tanu, vagy egy másik közjegyző legyen folyton jelen a b) ponthoz képest. Elegendhetlenül szükséges tehát, hogy a két tanu illetőleg a másik közjegyző is magától a végrendelezőtől szerezzon tudomást a kijelentett végakaratról. Így érti az ügymenet egész folyamát a Kt. 75. §-a is. (2.)

Az újabb joggyakorlat szerint azonban a közvégrendelet felvételére vonatkozó ügymenet a már írásba foglalt végrendelet felolvasásából és annak a végrendelező részéről való helybenhagyásából és aláírásából áll. Az eljáró közjegyzőnek tehát csak az ekként meghatározott ügymenetnél kell jelen lennie. (3.)

Jogforrás erejére emelte ezt a gyakorlatot a kir. Kúria 80. sz. döntvénye, amely a következően szól:

„A királyi közjegyzőkről szóló 1874:XXXV. t.-c. 82. §-ának b) pontjában előírt érvényességi kellékek megfelel a közjegyző által felvett végrendelet akkor is, ha a másik közjegyző vagy két tanu csak az írásba foglalt végrendelet felolvasásánál, tartalmának a végrendelező részéről történt jóváhagyásánál és aláírásánál van jelen.“ (4.)

Az ekként eldöntött kérdés az irodalomban élénk vitára adott okot.

Zalán Kornél de lege lata merész és szabad törvény magyarázatnak tekintti azt, hogy amikor a 82. §. a) pontja az ügymenet egész folyamára megkívánja a közjegyző és a tanúk jelenlétét, akkor ez a rendelkezés úgy magyaráztassék, hogy az a) pont szerint végrendelezési cselekmény leglényegesebb részeként kiemelt „személyes kijelentés“ ne tartassék az ügymenet részének. (5.) (6.)

De felhoznak a döntvény álláspontjával szemben egyéb indokokat is. Így különösen azt, hogy a kir. Kúria által adott törvény magyarázat kizárja a szóbeli közvégrendeletek alkotását, holott ezt a jogrendszerek általában megengedik s a magyar jogrendszernek sincs indoka a szóbeli közvégren-

delet kizárására. Felhozzák azt is, hogy a 82. szakasz éppen abban tér el a Kt. 74. §-ától, hogy nemcsak az okirat felolvasásánál, hanem az egész ügymenet folyama alatt kívánja meg a tanúk jelenlétét. Mindebből azt következtetik, hogy de lege lata a kir. Kúria álláspontja helyesen nem indokolható és csak a de lege ferenda kívánatos a 80. sz. döntvényben kifejezésre jutó álláspont megvalósítása.

Ezzel szemben azonban tény az, hogy joggyakorlatunk a szóbeli közvégrendelet intézményét nem ismeri, írásbeli végrendeletnél pedig a tartalom előzetes közlését feltétlenül pótolja a kész okirat felolvasása. Szerény nézetünk szerint éppen azért csak helyeselni lehet a kir. Kúriának azt az elhatározását, hogy a közvégrendelet érvényességéhez sem kíván a szóbanforgó kérdésben több garanciát, mint amennyi a Vt. 6. §-a szerint az irni-olvasni nem tudó örökhagyó írásbeli magánvégrendeletéhez szükséges.

Az ugyan vitán kívül áll, hogy a végakarát személyes előadása igen lényeges része a közvégrendelet megalkotásának s ekként a törvény szó szerinti magyarázata szerint a törvényben említett ügymenethez hozzátartozik; viszont azonban az értelemszerű magyarázat határait nem lépi túl az a felfogás, amely ezt a személyes előadást az ügymenet előkészítésének tekinti s ezért ahhoz a közjegyző- és a tanúk folytonos és együttes jelenlétét nem kívánja meg.

Ahhoz pedig nem férhet kétség, hogy az örökhagyó végakarátának határozott megállapításához a végrendelet felolvasása s a felolvasás után annak az örökhagyó részéről történt jóváhagyása elegendő.

Ugyanigy nem kétséges az sem, hogy a végrendelet megszövegezését és írásba foglalását megelőző tanácskozások, valamint stiláris módosítások nem oly természetűek, amelyeknél a tanúk jelenléte szükséges volna.

A bajor törvénnyel való összehasonlítás alapján is támadták a kir. Kúria döntvényében elfoglalt álláspontot; ennek az okfejtésnek azonban a hazai joggyakorlat alakulása szempontjából semmi jelentősége nincs.

Mindenkép csak helyeselni lehet tehát, hogy a Mt. 1841. §-a törvény erejére kívánja emelni a kir. Kúria most már állandó joggyakorlatában kifejezésre jutó álláspontot.

A 80. sz. döntvényben kifejezésre jutó elvi álláspontból folyik, hogy a végrendelet érvényességét nem érinti, ha a tanúk nem voltak jelen, amidőn az örökhagyó a végrendelet tartalmát a közjegyző előtt elmondotta. (6a.)

Hasonlókép nem érinti a közvégrendelet érvényességét, ha azt a közjegyző foglalta írásba, de az ügymenet többi mozzanatát a közjegyzőnek szabályszerűen kirendelt helyettese végezte. (7.)

II. A 80. sz. döntvény keretei közt a joggyakorlat szigorúan alkalmazkodik a törvény rendelkezéseire. Ehhez képest kimondotta a kir. Kúria, hogy a közvégrendelet nem érvényes akkor, ha azt a végrendelező felolvasás után a végrendeleti tanúk előtt az általuk észlelhető módon élőszóval nem hagyja helyben. (8.)

III. A Kt. 82. §-ának a) pontjában foglalt azt a rendelkezést, hogy a végrendelezőnek személyesen kell kijelentenie végakarát a közjegyző

előtt, a joggyakorlat a favor testamenti szellemében liberálisan értelmezi. Nem szükséges, hogy az okiratban kifejezésre jusson a nyilatkozatnak „személyesen“ történt kijelentése; elegendő a végrendelezőnek bárminő előszóval tett kijelentése, amelyből az előtte felolvasott okirat jóváhagyása kitűnik. (9.)

Mig egyfelől ismételt kimondotta a kir. Kúria, hogy az örökhagyónak a közvégrendeletnél is *személyesen kell végakarátát a közjegyző előtt kijelentenie* s a közjegyzői okiratba foglalt végrendelet alaki kellékeinek megtartása is az okiratból kell, hogy kitűnjék, másfelől azonban ítéletei szerint *nem szükséges, hogy a végrendelezés személyes megtétele a „személyes“ szó használatával igazoltassék.* Ha tehát az okirat igazolja, hogy a felek és a tanúk közjegyző előtt megjelentek, a felek ott az okirati nyilatkozatot tették, hogy az okirat a felek és az állandóan jelenlévő tanúk előtt felolvastatott, hogy azt a felek és a tanúk aláírták, a végintézkedés érvényes lesz annak dacára, hogy az okiratban nincs benn kifejezetten, hogy a kijelentést személyesen tették. (10.)

Ugyanezt az álláspontot juttatja kifejezésre a kir. Kúria, amidőn kimondja, hogy a végrendelet érvényességét nem érinti, ha a tanusításnál nem használják a törvény szavait. (11.)

IV. Azt sem követeli a joggyakorlat, hogy a végrendelet tervezetét az örökhagyó *személyesen adja át a közjegyzőnek.* Az ilyen, más által átadott iratnak alapján közjegyzői okiratba felvett végrendelet megfelel a Kt. 82. §-a a) pontjában foglalt érvényességi kelléknek akkor is, ha a kir. közjegyző az örökhagyó *személyes nyilatkozata alapján meggyőződött az örökhagyónak az átadott okiratba felvételni kívánt valódi végakarátáról.* (12.)

Ez a határozat csak megerősíti azt a gyakorlatot, hogy a végrendelet tartalmát nem kell szóbelileg közölni a közjegyzővel s hogy ez írásban is megtörténhet; csak az szükséges, hogy ezt az írásbeli közlést az örökhagyó szóbeli személyes közléssel megerősítse, illetőleg magáénak ismerje el.

Jegyzetek a 8. §-hoz: 1. „Ez ügymenet alatt pedig, melynél az ügyleti tanúk folytonos jelenléte szükséges, az 1874:XXXV. t.-c. 75. §-a értelmében is értendő a végrendelező végakarátának személyes kijelentése, a végrendeleti okirat felolvasása, ezután a végrendelező újabb nyilatkozata az okirat tartalmára és az aláírások.“ 1900. márc. 26:2669. sz. Grecsák, Md. VII. 410. sz., 2. 129/1885. Dt. új f. XIV. 202. sz., 3. 7917/1928. J. H. V, 170.; 4. Azonos ítéletek: 7778/1904. Grecsák, Md. XII. 690. sz., 2797/1907. Md. II. 162., 4963/1928. J. H. V. 75., 7917/1928. J. H. V. 170. sz., 5, I, m, 361. lap., 6. De lege ferenda ő is magáévá teszi a Kúria álláspontját (i. m. 361. l.), 6a. 4963/1928. J. H. V. 75., 7. 7917/1928. J. H. V. 170.; 8, 6281/1936, J. H. XI. 377., 9. 2429/1936. J. H. XI. évf. 112. sz., 10. 3266/1927, J, H, I, 1207., 11. Ha a közvégrendeletből kitűnik, hogy a végrendelező személyesen jelentette ki végakarátát a közjegyző és a két tanú előtt, *nem lényeges, hogy a tanusításnál a törvény szavait használják-e.* Elegendő pl. ha a közvégrendelet kimondja, hogy a végrendelező a folyton jelenlévő ügyleti tanúk előtt megalkotta végrendeletét. 11.622/1893. Dt. új f. XXXVIII. 27., 12. 576/1940. J. H. XIV. 523.

Kamarai közgyűlések.

A magyar kir. közjegyzői kamarák közül a legutóbb a kolozsvári és a debreceni kamarák tartották meg rendes évi közgyűléseit. A kolozsvári kamarának a visszacsatolás óta ez volt az első rendes évi közgyűlése. Mindkét közgyűlésen részletesen foglalkoztak a közjegyzőséget érintő időszerű kérdésekkel. A kolozsvári kamara közgyűlésén különleges jelentőséggel a közjegyzői nyugdíj kérdése került előtérbe s az Erdélyben javarészt előrehaladottabb életkorban kinevezett közjegyzőkre tekintettel azt sérelmezték, hogy a nyugdíjjogosultság eléréséhez a nyugdíjszabályzatban meghatározott tíz évi működési előfeltétel nem méltányos. A kisebb — a tárgyalások rendjén meg nem határozott — időtartamú működés után sőt azonnal, a nyugdíjra, legalább is a segélyre való jogosultság megállapítását találták indokoltnak. Ezzel a kérdéssel kapcsolatosan nem zárkozhatunk el annak a szerény véleményünknek nyilvánítása elől, hogy a nyugdíjszabályzat vonatkozó rendelkezéseit annak idején matematikai szakvélemények alapján állapították meg, s alig képzelhető olyan számítási alap, mely egy-két évi működés után már nyugdíjjogosultságot biztosítva a nyugdíjintézet működését rentabilissá tehetné. A debreceni kamara közgyűlésén az adóztatási sérelmek kerültek a tárgyalások középpontjába. Ezek sajnos állandóan időszerűek, aminek oka az, hogy a közjegyzői jövedelmek fantasztikus arányára vonatkozó, ténybeli alapjukat immár teljesen elvesztett híresztelések a finánc körökben még mindig valóságként szerepelnek s hogy ennek az alaptalan vélekedésnek hatása alatt a finánc leleményesség — különösen vidéken — sokszor a vonatkozó pénzügyi szabályok szellemén, sőt rendelkezésein is túl terjeszkedve a közjegyzőkkel szemben nem egyszer egyenesen krudélis adóztatási politikát követ. Ennek a finánc mentalitásnak megváltoztatására a kar minden hivatalos szervezetének természetesen s a lehető legnagyobb eréllyel törekednie kell.

A két kamarai közgyűlésről egyébként a részletes tudósítást az alábbiakban adjuk:

A kolozsvári kamara közgyűlése.

A kolozsvári kir. közjegyzői kamara június hó 13. napján tartotta meg *Ferencz József* dr. kolozsvári kir. közjegyző, kamarai elnök vezetése alatt rendes évi közgyűlést, amelyen jelen voltak: Apáthy Árpád, Barabás

Béla, Bozák Emil, Biró József, Dóczy Kálmán, Deák Gyula, Eröss Péter, Horváth Sámuel, Kovácsy Albert, Nyáry József, Petry Gyula, Pongrácz Ernő, Rosenthal János Gustáv, Rácz József, Rednik Gábor, Sbarcea Simon, Schilling Dezső, Schilling Lajos, Schimics Béla, Veress Jenő, Ujhelyi Sándor. Ferencz József dr. elnök a közgyűlést megnyitó beszédében többek között a következőket mondta:

„Csaknem ezelőtt egy évvel megtartott alakuló közgyűlésünket azzal kezdtem, hogy első szavam hála az isteni Gondviselésnek és országgyarapító Kormányzónk bölcs országlásának, mely megengedte érnünk, hogy visszatérhettünk Szent István koronájának uralma alá. Azóta eltelt egy év, újabb országgyarapodást hozott és a Szent Korona egy másik gyöngye: a Délvidék tért vissza és minden reményünk meg van arra, hogy az általános európai rendezés rendjén Szent István birodalma és Koronája régi fényében fog felragyogni. Az elmúlt év jogi életének legfontosabb eseménye a magyar magánjog eddig még életbe nem léptetett jogszabályainak az erdélyi részekre való kiterjesztése. Erdély jogi életében ez egy határkő amennyiben az OPTKV-nek 90 éves uralma után visszakerülünk a magyar jogéletbe. Ez az egységesítés főleg a házassági vagyoni jog és az öröklési jog terén hoz új szabályokat. Miután az egységesítés már bizonyos tekintetben meglepetésszerűleg és előkészítés nélkül megtörtént, nem lehet célom rámutatni azokra a nehézségekre és véleményekre, melyek e körül elhangzottak, csak sajnálom kell, hogy e kérdésben kamaránk nem hallgattatott meg. Kétségtelen, hogy az erdélyi jogéletben, amíg a magánjogi új rendelkezések a köztudatba átmennek, lesznek bizonyos nehézségek, ez azonban nem lehet ok arra, hogy ne üdvözljük örömmel az egységesítést és a történelmi jogfolytonosság visszaállítását. Az elmúlt év jogalkotásait különlegesen a világháború determinálta és különös örömmel kell üdvözlőnk azokat a jogalkotásokat, amelyek a magyar faj megerősödését, politikai és gazdasági supremáciáját vannak hivatva szolgálni.“

Rámutatott ezután az elnök arra, hogy a közjegyzői vonatkozású kérdések közül a múlt évben a rendtartási reform és a közjegyzői díjak újabb szabályozásának kérdése voltak azok, amelyek a kart különösképpen foglalkoztatták. Ezek közül a kérdések közül azonban — sajnos — mindezekig egy sem nyert megoldást. Indítványozta majd az elnök, hogy a közgyűlés köszönetét tolmácsolja Lázár Ferenc dr. felsőházi tag, budapesti kamarai elnöknek azért az áldozatos munkásságáért, amellyel a kar céljaira Budapest székesfőváros közönségétől egy belterületi ingatlanok ingyenes használatra való átengedését kieszközölte, vitéz Fekete László dr. budapesti kir. közjegyzőnek pedig azért a nagyértékű tanulmányáért, amelyben az öröklési jogszabályoknak Erdélyre való kiterjesztését ismertette. Az elnök beszédét a következőkben fejezte be: „Isten áldását kérem arra a hősi küzdelemre, amelyet a magyar nemzet a tengelyhatalmak oldalán az európai civilizáció megmentése, a magyar nemzet függetlensége és szabadsága érdekében a dicső honvédséggel az igazság nevében folytat s jól esik remélnem, hogy a háború győzelmes befejezése után Szent István koronája újra régi fényében fog felragyogni.“

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után a közgyűlés egyhangúlag elfogadta a Lázár Ferenc és vitéz Fekete László üdvözlésére

vonatkozó elnöki indítványt. A kamara évi működéséről szóló jelentést terjesztette ezután elő Schilling Dezső dr. titkár. A jelentés bevezető része itt következik: „Az ember életének legfőbb mozgató ereje a gazdasági helyzettel szemben való alkalmazkodás szüksége. Minden ekörül a kérdés körül forog. E körül a kérdés körül forog nemcsak az élelmicikkek beszerzésére fordított munka, hanem az egész társadalmi szervezkedés és ehhez szükséges, óriási gépezet. Ha a gazdasági helyzet könnyű, akkor könnyen forog a gépezet, ha megnehezedik, akkor vele egyidejűleg megnehezedik az egész hozzá alkalmazkodó munka. Ezért egész életünk, mindennapi munkánk a gazdasági helyzet függvénye. Normális viszonyok között is a jó, vagy rossz esztendő, az elemi csapások óriási mértékben éreztetik hatásukat s még inkább érezteti hatását egy olyan nagyjelentőségű esemény, mint ami a háború. A mai világháborús helyzetben a két évi rossz termés eredményéhez járul az anyagihiány; a nagy fogyasztás, az ebből folyó drágulás, a katonai behívásokból származó munkáshiány és mindezeknek eredményében bizonytalanság az élet irányításának máskor állandó egyformaságában, kapkodás a mindennapi adottságok szerint hol az élelemért, hol más alapszükségletért. Ez a sok nehézség maga után vonja a jogi helyzet bizonytalanságát is, abban sem lehet általános irányelveket következtesen, vaslogikával keresztülvinni s ezért ezen a téren is kapkodó és ellentétekbe jutó irányzat érvényesült. Különösen érezhető ez akkor, ha egyéni vagy csoport érdek, bár pillanatnyilag, de túlerővel kerül a többivel szembe. A jogszabály alkotás nehézségei tekintetében tán elég az 1440-es rendeletre hivatkozni, vagy a közjegyzői reformjavaslat beadásának halogatását figyelni, vagy a magánjog egységesítésére gondolni. Mindezeknek káros és hátrányos befolyását érezte és érzi a közjegyzői kamara is és meglátható ennek hatása minden téren a mi munkánkban is. A hivatalok el vannak foglalva, mindenféle teendővel, nem tudnak oly pontosan összeműködni a mi teendőinkkel, mint ahogy kellene. Mi magunk nem kapunk megfelelő munkaerőket, sőt sokszor a vezetésből is hetekre, hónapokra ki kell lépni a katonai szolgálat teljesítése miatt. Az ügyfelek nem jöhetnek el a tárgyalásokra, de nem gondoskodhatnak arról sem, hogy privát ügyeikben rendet teremtsenek, mert vagy pénzük nincs rá, vagy idejük sem futja arra. Ezekből a tényezőkből alakul ki a mai, mondhatni siralmas helyzet, amit csak fokoz az a sok különleges rendszabály, az ingatlan forgalom és egyebek korlátozásában, amit mind a háború következményeképpen kell elviselni, némelykor még egészen különleges külpolitikai hatás befolyásaként. Ha megállapítjuk azonban ezek között a dolgok között az összefüggést, be kell lássuk, hogy mindez rendkívüli átmeneti helyzet, amit háborús teherként kell elviseljünk és zugolódás nélkül kell a jobb jövő reményével átéljünk és átküzdjünk. Bízunk hatalmas szövetségeseinkben és honvédeink önfeláldozó, hősi küzdelmeinek győztes eredményeiben.“

Megemlékezett a továbbiakban a jelentés a kamara területén a múlt évben történt személyi és területi vonatkozásokról. A kamarához 7 panasz érkezett be, amelyek azonban javarészt csak kisebb jelentőségű mulasztásokra vonatkoztak. A kamara területén működik összesen 25 jelölt, akik közül 16-nak van helyettesi jogosítványa. Felemlítette a jelentés, hogy a

helyettesekben érezhető hiányra tekintettel megfontolás tárgyává tett és teljesített egy olyan kérést, amelynek alapján ugyanaz a helyettes lett 2 közjegyzőhöz bejegyezve. A kamara határozatának indoklására a jelentés a következőket hozta fel: „Úgy véljük, hogy az „állandó“ helyettes kifejezés csak abban való állandóságot jelent, hogy amikor valamelyik kollégának helyettesítésre és helyettesre van szüksége, akkor ugyanazt a személyt veszi állandóan (már amíg így bejegyzett helyettesének bejegyzése meg nem szűnik) igénybe, de nem jelenti szükségszerűen az állandó kifejezés azt is, hogy ez a helyettes állandóan ott kell legyen, hanem csak akkor, amikor éppen szükség van rá. Helyesen mérlegelve azt, ami lényeg, vagyis a minősítés, illetve a helyettesi jogosultság fennforgását, ami ugyanegy és nem a főnök személyétől függő, úgy nyilvánvaló, hogy nincs lehetlenség sem ellentét abban, hogy amikor egyik közjegyzőnek a helyettesre nincs szüksége, akkor az a másikinál teljesíthessen helyettesi szolgálatot. Eddig is meg volt ez a kérdés úgy oldva, hogy adott esetben a helyettes töröltetni kérte magát X-nek az irodájából és bejegyeztetni kérte magát Y-hoz. Az ilyen törléssel és újból való bejegyzéssel azonban csak feleslegesen szaporítjuk a munkát és zavart okoznánk a hatóságok állandó értesítésével abban a tekintetben, hogy most már valójában mi is a helyzet. Ezzel szemben az általunk követett gyakorlat mellett csupán az veendő figyelembe, hogy pontosan bejelentessék a helyettesítés ideje és ténye és az, hogy azalatt az idő alatt helyettesítés kire vonatkozott. Szükséges azonban a helyettesek miatt viselt erkölcsi és anyagi felelősség, továbbá a helyettesi minősítés kérdései miatt, hogy a több principális esetén valamelyik mint főnök tekintessék ezen nyilvántartások tekintetében kötelezettségben állónak.“

A jelentés folytatólag megállapítja, hogy „Érintkezésünk és kapcsolatunk úgy a bírósággal, mint hatóságokkal, társ kamarákkal, ügyvédi kamarákkal, vagy a kartársakkal a legbarátságosabb és a legelőzékenyebb. E tekintetben köszönettel és hálával kell megemlékeznünk dr. Lázár Ferenc, galántai dr. vitéz Fekete László, dr. Körössy Bertalan, dr. Szemerjay-Petrán Tibor munkát nem kimélő, fáradságot nem ismerő és főleg jóindulatú, barátságos érzésektől áthatott támogatásáról, úgyszintén hivatkozni kell a közjegyzők közlönyének hathatós, támogató munkájára, valamint a közjegyzők és jelöltek országos egyesületének munkájára, a budapesti kamarának különösen jóindulatú támogató ténykedéseire és a kamaraközi értekezletre, amelyen a közjegyzői reformtörvény részleteit tárgyalta meg kamaránk a többi kamarák kiküldöttjeivel közösségben.“

Nagy részletességgel foglalkozik ezután a jelentés a nyugdíjkérdéssel s az erdélyi közjegyzők sérelmeit az alábbiakban foglalja össze: „A nyugdíj-egyleti ügyekben nagyon sok panasz merült fel kollégáink részéről a járulékok nagysága miatt s ugyanakkor a nyugdíjintézet részéről a járulékok pontatlan fizetése miatt. Sikerült a nehézségeken kölcsönös jóindulattal úgy túljutni, hogy lényegesebb hátrányok, hátrálékok és behajtási kellemetlenségek nem merültek fel. Sajnálattal kell azonban megemlékeznünk e téren arról, hogy mindezt nem történt még semmi intézkedés a kormányzat részéről, sem pedig a nyugdíjintézet részéről a beigért méltányos könnyítések érdekében. Úgy véljük, egyikünk sem tehet arról, hogy 20 évi változás után

csak oly magas korban került kinevezésre, amelyben a járulékok már sokkal magasabbak és a nyugdíj ellátás esedékességének, tehát a nyugdíj megadásának és nyugdíj fizetés elkezdésének veszélye sokkal gyorsabban fenyegethet. Kétségtelen azonban, hogy ha hibások nem vagyunk, az sem méltányos, hogy ezeket a nehézségeket a beállított normális viszonyokra szóló paragrafusok teljes rigoróztatásával legyünk kénytelenek elviselni. Eltekintve attól, hogy közülünk többen voltak mint ügyvédek az ügyvédi nyugdíjintézetnek is tagjai (habár ez a nyugdíjintézeti alap ki is lett vonva rendelkezésünk alól az uralomváltás következtében) és eltekintve attól, hogy egyesek semmi nyugdíj járulékot, illetve nyugdíj terhet az elmúlt 20 esztendő alatt talán nem is viseltek, azt hisszük, a méltányos megoldás azt követelné, hogy kerestessék mód a járulékok összegének leszállítására épúgy valamint a nyugdíj jogosultság fenntartás nélküli elismerésére a kinevezés kezdetétől fogva és kerestessék mód arra is, hogy az időközben elhalt volt közjegyzők családja, illetve özvegye segélyben részesíttessék. Ha közelebb is van a nyugdíj esedékességének veszélye, másfelől bizonyára csökkent az ellátásra szorulóknak száma és aránya éppen a nyugdíjjárulékot fizető egyének magasabb kora, tehát régebbi családi élete és így gyermekeinek felnövekedett volta folytán. A nyugdíjrendelet elvei azt tartalmazzák, hogy azok, akik a román hatóságoknál szolgáltak minden további igazolás szüksége nélkül nyugdíjjogosultak az ott megszerzett fokozatban. Pedig az, aki a nyugdíjjárulékukat levonta, az az ebből alakított alappal együtt elveszett és a magyar állam el sem akarja ismerni, hogy jogutód lenne. Ha ezek és ha azok is nyugdíj jogosultak, akik megszakítva szolgálatukat, nem is fizettek járulékot, ha tehát a magyar államnak fizetett járulékok nélkül egyesek méltók és jogosultak arra, hogy az állam nyugdíjtámogatásában részesüljenek, akkor azt másoktól sem lehet megtagadni. Úgy vélem erre a közjegyzői intézmény sem egészen, sem egyenként okot nem adott. Ez a körülmény magában véve indokolná a nyugdíj járulékok magas összegének leszállítását, de ilyeszerű indokok nélkül is a szükségszerűség parancsolja ennek leszállítását, mert a megromlott gazdasági helyzetben kevesebb jövedelemmel, de több kiadással, drágább megélhetéssel sehogy sem fér össze ily magas járulék fizetési kötelezettség. Talán megfontolás tárgyává lehetne tenni, hogy amiként az állam vállalta a nyugdíját azoknak, akik talán teljesítettek 22 év előtt vagy esetleg közben is szolgálatot, de időközben más foglalkozásba kerültek és akiknek most mégis a szolgálati idejük több-kevesebb, vagy néha teljes beszámításával nyugdíjjoguk megállapított — különösebb anyagi megterhelésük nélkül, — épp úgy méltányosan rendezendő lenne a közjegyzők nyugdíj kérdése is, akik szintén hibájukon kívül veszítették el állásukat és nem juthattak 22 évig állásba és akik éppen elég nehéz küzdelmet folytattak az idegen uralom alatt arra, hogy beláthassuk nehéz helyzetüket és rászorultságukat ennek a kérdésnek állami támogatással való gyökeres rendezésére. Külön meg kell itt még emlékeznem az előbb említett közjegyzői özvegyekről, akik közül néhányan minden támogatás, minden vagyon nélkül oly nyomorult helyzetben élnek, hogy a kamara saját pénztárából is kénytelen volt apróbb segélyeket kiutalni részükre. Ha a nyugdíjintézet ezeknek támogatásához nem tud valamilyen módon állandó

jellegű segéllyel hozzájárulni, úgy a kamara tagjai kellene erre a célra valamely pótdíj fizetésével adományokat gyűjtsenek, mert olyan nyomorról és szegénységről van szó, amelyben nemcsak a gyógyszer, lakás és ruha, de a mindennapi élet beszerzése is teljességgel lehetetlen.

A kamara igazgatásáról megemlékezve közli a jelentés, hogy a kamarához a múlt évben 520 ügydarab érkezett, amelyeket, mind elintézték. Egy alakuló közgyűlést és 12 választmányi ülést tartott a kamara. A jelentés keretében terjesztette elő ezután a titkár a kamara zárószámadását és a jövő évi költségvetést. A szakszerű alapossggal és gondos munkával egybeállított jelentés befejező része a következő:

„Pár szóval a jövő programjával szeretnék foglalkozni. Mindenekelőtt meg kell állapítani azt, hogy legfőbb baj, függő kérdéseink elintézésének legnagyobb akadálya két tényezőtől folyik. Az egyik tény az az ellenséges hangulat, ami intézményünkkel szemben sajnos igen gyakran érezhető. A másik tény — tán nem tévedek — valójában ennek az okozata és pedig az, hogy a kormányzat nem foglal eléggé állást sem ezzel az ellenszenvet teremtő légkörrel szemben, sem az intézmény kellő fejlesztése érdekében a múlt tanulságainak, következményeinek logikus levonásával. Mindössze abban történik állandóan intézkedés, hogy a kenyér harcból folyó ellenszenves közhangulat hatása alatt újabb és újabb állások létesülnek, talán éppen a hangoskodók lecsendesítésére. Pedig a jó és helyes eredményt jelentő megoldás nagyon egyszerű lenne. Megdönthetetlenül bebizonyosodott ugyanis az a tétel, hogy a perenkivüli jogszolgáltatás szükséges és ennek megoldására leghelyesebb a közjegyzői rendszer. Ezt a tételt bármily ellenségünk el kell ismerje, s ha ezt elfogadjuk, nyugodtan léphetünk reá az intézményt tovább fejlesztő útra. Bővíteni és kötelezővé kell tenni, ennek az intézménynek hatáskörét. Akkor aztán lehet alsóbb fokozatokat létesíteni kisebb körzetekben, és ezek vezetőiből nevelni a városi, a nagyobb körök közjegyzőit, akik felügyelői és felsőbb fórumai lennének a kisebb köröknek. Egy ily rendszer közelebb juttatná mindenkire a jogilag teljesen képzett egyéneket s így a helyi viszonyok pontosabb ismeretében tökéletes objektív segítsége és intézője lenne a perenkivüli jogszolgáltatásnak. A felelősségi és felügyeleti rendszer mentesítené az ítélő és peres bíróságokat mindezekről a teendőktől és mentesítené főleg a közigazgatás amúgyis túlterhelt közegeit. Megszűnne a sok ellentét, ami ma oly gyakori egyrészt a bíróságok, másrészt a közigazgatás részéről és nem csekély mértékben az ügyvédpálya egyénei és ellentőrekvései részéről. Megszűnne a kívülről beözönlő álláskereső és fejlődésképes rendszer alakulna ki úgy a haladás, mint az utánpótlás, de főleg abban a tekintetben, hogy kezdő embereknek oly megélhetést adna, amelyben biztosan áll előttük a haladás lehetősége. Azt hiszem kizárólag ez a jövő helyes útja. Erre kell törekednünk pontos, lelkiismeretes munkavégzéssel és intézményünknek ezúton való elismerések és barátok szerzésével. Közben pedig kerüdjünk a panaszkodásokat. Kerüdjünk már csak azért is, mert elhomályosítanánk azt a nagy boldogságot és örömet, amit 1940. augusztus 30-nak délutánja óta érzünk és élünk. Éppen most legaktuálisabb erről megemlékezni, hálátelt szívvel emelkedni fel a Mindenhatóhoz köszönetet mondani megmentésünkért és alázatosan kérve mindenre képes, támogató védelmét

elszakadt déli testvéreink érdekében. Mi tudjuk, mily pokolból menekültünk ki és csak mi tudjuk mérlegelni, mit jelenthet déli testvéreink élete azzal a mindent csak szubjektív egyéni érdek szerint beállító, az igazság semmiféle formáját nem tisztelő és letagadó állami gépezettel szemben és hogy milyen fel nem mérhető áldozattételre kényszerültek, amikor maradást parancsolunk nekik legjobb belátásunk, érzelmeink és jobbat óhajtó kívánságaink ellenére. Legyünk déli testvéreink szomorú sorsának teljes ismeretében egyek Isten iránt való hálaérzetben és meg ne szünjünk kérni és követelni felszabadításukat abból a szomorú helyzetből, amit az alacsonyabb mentalitás vadsága teszen különösen elviselhetetlenné. A testvéri szeretet megértő érzelmeivel igyekezzünk mindnyájunk lelkében egységet teremteni és dolgozni minden téren, minden erővel, teljes lélekkel a háború megnyerése érdekében. Akkor bizonyára módunk és alkalmunk fog nyilni arra is, hogy bajunkat orvosoljuk és újabb jövőt készítsünk lenyugvó életünknek és utódainknak.

A kamara a titkári jelentést s ennek kapcsán a zárószámadást s a költségvetést egyhangúlag elfogadta. A beérkezett indítványokat *Deák Gyula* dr. választmányi tag referálta. *Horváth Sámuel* a közjegyzők és a helyettesek arcképes igazolványokkal való ellátása, a haláleseti tulajdonszerzésekkel kapcsolatos jogszabályok összhangba hozatala tárgyában terjesztett elő indítványokat, amelyeket a közgyűlés elfogadott. Az utóbbi indítvánnyal kapcsolatban tárgyalta a közgyűlés *Ajtay K. Pál* dr. hasonló tárgyú indítványát is.* *Bikfalvy István* dr. a nyugdíjszabályzat módosítására vonatkozólag tett indítványt, amelyre vonatkozólag a közgyűlés azt a határozatot hozta, hogy azt a titkári jelentés vonatkozó részére utalással terjeszti fel.

A közgyűlés tárgysorozatának végén megejtett választások eredménye a következő: elnök *Ferencz József* dr., a választmány rendes tagjai: *Barabás Béla* dr., *Deák Gyula* dr., *Schilling Dezső* dr., *Schilling Lajos* dr., póttagok: *Kovácsy Albert* dr. és *Petry Gyula* dr.

A debreceni kamara közgyűlése

A debreceni kamara június 4. napján tartotta meg rendes évi közgyűlését s azon az elnöklő *Orley Dénes* en kívül megjelentek még *Kovács Elek* dr. nyiregyházi kir. közjegyző, a kamara örökös tiszteletbeli elnöke, továbbá *Andráskó Mihály*, v. *Barcza Ferenc*, *Büky Elbél Tibor*, *Csongvay Géza*, *Diemár Kálmán*, *Erdőhegyi János*, *Gáthy Árpád*, *Hadházy Béla*, *Katrics Kálmán*, v. *Kiss Antal*, *Kiss Bálint*, *Kovács Dénes*, v. *Kozma György*, *Laczkó Béla*, v. *László Béla*, *Lingvai Lajos*, *Mándy András*, *Megyeri László*, *Mustó Sándor*, *Polchy István*, *Rácz Albert*, v. *Simon Árpád*, *Szabó Aron*, *Szilágyi László*, *Szotyori Nagy Sándor*, *Ujvárossy Lajos*, *Varga Kálmán* kir. közjegyzők és *Katona István*, *Kollár Lajos*, *Szikszay Imre* helyettesek.

Orley Dénes elnök a közgyűlést megnyitó beszédét a következőkben vezette be: „A Korán azt mondja, hogy „a háború tüze nem múlik el a világ

* Ezzel a kérdéssel különben részletesebben külön cikkben foglalkozunk.

végezetéig". És mintha igaza volna. Ma, amikor egy emberöltő felét sem töltöttük el az első világégés óta, már másodszor rázza gyökeréig egy kataklizma az egész világot. Már másodszor és éppen ma, amikor kultúráról, civilizációról, keresztény erkölről, tehát emberszeretetről beszél és hangos az egész világ. De ha az Izlám szent könyvéből vettem is ezt az idézetet mégsem aggódó lélekkel, de hálátelt szívvel emeljük lelkünket az egek mindenható teremtő ura felé, hogy határainkat nem hamvasztja s nem dönti romokba a megpróbáltatások mai ideje sem. Ha dicsőségesen küzdő harcosaink vérüket hullatják is, mi bizhatunk a győzelemben, mert mi nem kívánunk mást, mint igazi békét és nem követelünk mást mipt az Isteni örök igazságot." Üdvözölte azután az elnök a kamara területének új beosztása alapján a közgyűlésen első ízben megjelent közjegyzőket és sajnálattal búcsúzott azoktól a közjegyzőktől, akiket más kamara területéhez osztottak át.

Kovács Dénes dr. a kamara kitünő titkára a részéről nagy körültekintéssel és hozzáértéssel egybeállított évi jelentést terjesztette elő. A jelentés a bevezető részében felemlíti, hogy „Magyar hazánk súlyos megpróbáltatások idejét éli! Mult évi közgyűlésünket követőleg nemsokára bekövetkezett az, amitől Isten nem óvta meg nemzetünket: egy véres, súlyos és következményeiben felmérhetetlen jelentőségű háború harcait vívjuk és amikor arra gondolunk, hogy hős honvédeink közel egy év óta nagy szövetségeseink oldalán mennyi dicsőséget szereztek a magyar névnek, imában borulunk le a Mindenható előtt kérve, hogy vezesse győzelemre fiainkat és adja meg az új Európában a feltámadást oly sokat szendvedett hazánknak. Nemzetünk nagy önvédelmi harcában természetes, hogy minden magánérdeket alá kell rendelni a honvédelem szent ügyének. Ezt megtették a kamaránk területén működő kartársaink is, amikor közülök többen katonai szolgálatot teljesítettek, ott ahová őket sorsuk állította." Radocsay László igazságügy-miniszter működéséről a jelentés nagy elismeréssel emlékezik meg, majd őszinte sajnálattal veszi tudomásul, hogy Antal István tárcanéklüi miniszterre történt kinevezése következtében az igazságügyminisztérium kebeléből öt évi igen eredményes és a közjegyzői intézménnyel szemben megértő és jóindulatú működés után megvált, hogy továbbá Kalotay Viktor a közjegyzői felügyeleti osztály kiváló vezetője elhalálozott. A kamara területével s az egyes közjegyzők személyével kapcsolatos változások részletezése után közli a jelentés, hogy a kamara területén 17 jelölt működik, akik közül 12-en bírnak helyettesi jogosítvánnyal. A kamarához érkezett a mult évben 725 ügydarab. Egy közgyűlést és 8 választmányi ülést tartottak. Közjegyző működik a kamara területén jelenleg 48. Az időközi változásokra tekintettel az ügyforgalmi adatokat megjegyzés nélkül az alábbiakban közli a jelentés:

	Bevezetések száma:	
	1940. év	1941. év
1. Ügykönyvben	7.740	12.887
2. Óváskönyvben	2.902	1.427
3. Kjö. lajstromban	23.574	28.096
4. Bírói megb. könyvében	4	28
5. Másolatok és könyvkivonatok hitelesítése	10.262	29.734

6. Fordítások könyve	186	10.430
7. Magán beadványok könyvében	2.014	4.387

A kamara közérdekű felterjesztéseit részletezi ezután a jelentés, majd a társ igazságügyi hatóságokkal való harmónikus együttműködés kivételként foglalkozik a budapesti ügyvédi kamara 1941. évi jelentésének a hagyatéki felügyelői intézmény rendszeresítésére vonatkozó részével az alábbiak szerint: „A Budapesti Ügyvédi Kamara 1941. évi jelentésében az ügyvédi karból úgynevezett hagyatéki felügyelők kirendelését kívánta azzal az indoklással, hogy a hagyatékot tárgyaló kir. közjegyző nem védi meg az örökösök érdekeit. Közlönyünk foglalkozott már ezzel az indítvánnyal, mégpedig az indítvány értékét megillető módon, — mégis kötelességünknek tartjuk, hogy az indítványban rejlő és a közjegyzői kar ellen intézett támadást e helyen is a leghatározottabban visszautasítsuk annak megállapításával, hogy az indítványban foglalt értékhatár kellően megvilágítja az indítványnak nem jogi, hanem pusztán anyagi hátterét." Ugyancsak kivételként említi fel az adóztatási sérelmeket az alábbiakban: „A pénzügyi hatóságok részéről mind többször fordul elő az a méltánytalan eset, hogy bennünket túladóztatásnak tesznek ki, s ez ellen jórészt hiába élünk jogorvoslattal. A budapesti és budapestvidéki kir. közjegyzők legalább forgalmi adóközösségbe tudnak jutni, s így e téren sok zaklatást elkerültek, s valamelyes engedményben is volt részük. Ezzel szemben a vidéki kamarák területein még a forgalmi adóközösség megállapítása tudunkkal sehol sem történt meg. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei közjegyzők, mikor a forgalmi adóközösségük megállapítását kérték, a pénzügyigazgatóság feltételként azt is kikötötte, hogy ebben az esetben a forgalmi adót a feleknek a közjegyzők ne számítsák fel. — Nem vették tekintetbe a 6800/1935. I. M. sz. rendelet 3. §-ának utolsó bekezdését, amely szerint főhatóságunk a forgalmi adó áthárítását nekünk külön kifejezetten is megengedte.

Ha pénztárkönyvet vezetünk, ott megkivánják tőlünk, hogy a forgalmiadót is mint bevételt könyveljük el és így a forgalmi adóval megnövekedett összeg után is fizessünk forgalmi adót. És megtörtént az az eset, hogy amikor a kir. közjegyző forgalmi adóját is felszámította bevételnek, de kiadásba tette az átalány összeget, amit havonta fizetett, azt a tételt nem fogadták el kiadásnak, s csak valahogy odavetették, hogy a hagyatéki ügyek után a forgalmiadó tételeit nem fogadják el, hanem egy jóval kisebb összeget becslés alapján állapítottak meg, mint az egyéb ügyek után járó forgalmi adót.

Ezt a konfuzus eljárást és számítást hogy lehetett kihozni, nem tudjuk megérteni. Kereseti és jövedelmi adóink kivetésénél a budapesti kir. közjegyzői kamara területén működő kir. közjegyzők adókivetése akként történik meg, hogy ott a közjegyzők jövedelmére és rezszi költségeinek felszámítására szakértőt hallgatnak meg és pedig a közjegyzők felettes hatóságát a kir. közjegyzői Kamarát. Nálunk vidéken hiába kérjük a szakértő meghallgatását, s ezen a címen hiába élünk panasszal, mert sehol sincs tudomásunk arról, hogy a kir. közjegyző felszólására szakértőt hallgattak volna meg, vagy szakértő meghallgatását rendelték volna el.

Hiába érvelünk és hiába mondjuk el évről-évre, hogy minden kir.

közjegyző, aki a névkönyvbe be van vezetve, hivatalból tagja a kir. közjegyzők országos nyugdíjintézetének. Hiába mondjuk el és mutatjuk fel a törvényt, hogy a kir. közjegyző a nyugdíjtörvény alapján soha nyugdíjat nem kaphat, csak rokkant ellátásban részesülhet, az általa fizetett összegeket a kiadásai között nem számítják fel. Hiába mondjuk el, hogy ha közjegyzőnek nincs családja, esetleg nem lehet özvegye, mert nőtlen vagy ő maga özvegy, nem veszik figyelembe. Hiába mondjuk, hogy idősebb korban kinevezett közjegyző esetleg meg sem éri azt, hogy 10 évet szolgálhasson, tehát utána senki és semmit nem igényelhet a nyugdíjintézettől, pedig ez a járulék évente 600—900 pengő összeget tesz ki.

Hiába hivatkozunk arra, hogy az 1940. évi XXII. t.-c. 18. §-a szerint „az általános kereseti adó alapja általában az adóévet megelőző évben elért tiszta jövedelem“ és hiába hivatkozunk arra, hogy tiszta jövedelem addig nincs, amíg azt adó terheli, mert adó tartozással tiszta jövedelemről beszélni nem lehet. Lehetetlen, hogy adó után is adót fizessünk. És akik mérleg alapján fizetik az adót, azoknál a mérleg tehertételében mindig fel van véve az adó, mert különben hamis az a mérleg. A mi érveléseinket következetesen figyelmen kívül hagyják.

Mennél kisebb községben lakunk, annál nagyobb a pótdadó és a rendes 5 %-os kereseti adó kulcsát annál hamarabb emelik fel magasabb százalékra. Tehát kis községben, ahol a kir. közjegyző semmiféle kultúrigényét kielégíteni nem tudja, ahol csak vegetatív életet él, ahol gyermekeit neveltetni, taníttatni nem tudja, mert nincs iskola, ott magasabb adót kell fizessen, mert az érv mindig az marad, hogy a jobban bírók vállaira kell a terheket áthárítani, már pedig évtizedeken átöröklődött babona az, hogy a jobban bíró váll mindig a közjegyző vállá.

Folytathatnók ezt tovább is így, de tudjuk, hogy a mai viszonyok mellett az adó bevételeket fokozni kell, ezek ellen szavunk sem lehet, de amikor erszényeinket a bíróságok díjkimutatása pörére vetközteti s mikor nekünk semmi adatot elhallgatni nem lehet, akkor legalább is elvárhatnók, hogy méltányos elbánásban részesüljünk és valami egységes úton oldassék meg az a folytonos zaklatás, aminek kitéve vagyunk, amivel szemben immár tehetetlenül állunk.“

A jelentés befejező részében sürgeti a rendtartási reformot majd elismeréssel emlékezik meg a nyugdíjintézet, az országos egyesület vezetőségéről és a közlöny szerkesztőségéről, akik áldozatos buzgósággal szolgálják az intézmény és a kar érdekeit. Hálás köszönetet tolmácsol végül a jelentés Lázár Ferencnek, a budapesti kamara elnökének, aki a székesfővárostól a nyugdíjintézet részére egy értékes telek ingyenes használatát megszerezte.

A kamara zárószámadását és a mérleget vitéz László Béla dr. terjesztette elő. Eszerint bevétel volt 1941. évben, áthozat 1940. évről 620.20 P, tagsági díjakból 2.487.60 P, egyéb bevételek 974.90 P, összes bevétel volt 4.082.70 P, ezzel szemben a kiadások összege 3.164.33 P, s így 1942. évre áthozat volt 898.46 P. A kamara vagyona összesen 3.222.68 P. A közgyűlés mind a titkári, mind a pénztárosi jelentést, nemkülönben a költségvetést egyhangúlag elfogadta s elhatározta, hogy 1942. évre a tagilletmény 55 P lesz. Indítvány a közgyűlésre nem érkezett s így tárgysorozat végén a

választásokat a következő eredménnyel ejtették meg: elnök *Orley Dénes dr.*, választmányi rendes tagok v. *Közma György dr.*, v. *László Béla dr.*, *Mustó Sándor dr.* és *Kovách Dénes dr.*, póttagok lettek v. *Barcza Ferenc dr.*, *Benyovszky János dr.*

Ingatlan tulajdonszerzés öröklési jogcimen és az állampolgárság.

A visszacsatolt erdélyi részeken a 280.000/1941. F. M. és a 18.900/1941. I. M. számú rendeletek értelmezése körül ellentétes állásfoglalások és gyakorlat alakult ki. Az egyik erdélyi árvaszék e tárgyban felterjesztéssel élt a belügyminiszterhez, aki 254.409/1942. X. szám alatt az alábbi tájékoztató rendeletet bocsátotta ki:

„A 280.000/1941. F. M. számú rendelet csupán az 1940. IV. t.-c. végrehajtása tárgyában adatott ki. 2. §-a az élők közötti jogügylettel való ingatlanszerzés tekintetében részletesebben körülírja a törvény 24. §-a szerinti miniszteri engedélyokirat bemutatása iránti kötelezettséget, mint a jogszerzés alaki jogi feltételét és kifejezetten kiemeli, hogy az öröklés címen való jogszerzés ehhez az alaki feltételhez kötve nincs. Nem érinti azonban a magyar öröklési jog általános és anyagi jogi szabályait, melyek szerint, mint azt a kir. Kúriának a Polgári Jogi Határozatok Tárába 203. sorsz. alatt felvett elvi határozata kimondja „öröklési joggal bír, mindenki, akinek szerzési képessége van és így a külföldi is a *viszonosság feltétele mellett.*“

Már a 280.000/1941. F. M. sz. rendelet mellett sem áll tehát az, hogy külföldi, nevezetesen román állampolgárok minden korlátozás nélkül öröklőhethének, mert a román alkotmánytörvény 18. cikke szerint „mezőgazdasági ingatlant csak román honosok szerezhethnek és birtokolhatnak, külföldi honosokat csupán az értékesítés joga illeti meg.“

A 280.000/1941. F. M. sz. rendelet azonban a maga tárgykörében az egész országra kiterjedő, általános érvényű rendelet, amely ennél fogva nem érinti és nem helyezi hatályon kívül a különlegesen Erdélyre és a visszacsatolt keleti országrészekre vonatkozóan 18.900/1941. I. M. sz. rendelet határozmányait (lex specialis). Tehát az 1940. XXVI. t.-c.-kel visszacsatolt országrészekeken fekvő hagyaték esetében elsősorban ezt az utóbbi rendeletet kell alkalmazni és a földművelésügyi miniszter úr szerzési engedélyét meg kell kívánni.

A távollévővel érintkezésbe lépni, őt értesíteni valóban a kirendelt ügygondnok feladata. Az árvaszéknek módjában lesz odahatni, hogy az ügygondnokot kötelességei lelkiismeretes teljesítésében ellenőrizhesse. Esetleg maga a gyámhatóság az 1877:XX. t.-c. 28. §. d) pontja alapján, ha ennek közelebbi feltételei megvannak, gondnokság alá is helyezheti a távollévőt, részére gondnokot rendelhet ki, aki érdekeit a hagyatéki eljárás során is képviselheti.

Indokolt esetben helye lehet a hagyatéki tárgyalás elhalasztásának is, ha a kirendelt ügygondnok, vagy gondnok kellően valószínűsíti, hogy

gondnokoltjával az idő rövideje mellett nem tudott érintkezésbe lépni. De annak nincs akadálya, hogy ha a valóban távollevő magyar nemzetiségű örökösről van szó, a kirendelt ügygondnok, vagy gondnok maga forduljon a földművelésügyi miniszter úrhoz és kérjen gondnokoltja részére a 18.900/1941. I. M. sz. rendelet szerint ingatlanszerzési engedélyt.

A távollevő érdekeinek megvédése tehát inkább a kirendelt ügygondnokok és elsősorban a gyámhatóság éberségén fordul meg, nem a jogszabály méltánytalanságán.

A 18.900/1941. I. M. sz. rendelet voltaképp nem korlátozza az általános magánjoggal szemben az öröklési képességét, hanem figyelembe véve az árvaszék felterjesztésében ismertetett különleges helyi viszonyokat és körülményeket is, kiterjeszti azt és megkönnyíti a káros következmények elhárítását.

Mig ugyanis az általános magánjog szerint a román állampolgárok nemzetiségükre és nemzethűségükre való tekintet nélkül a viszonyosság hiánya következtében feltétlenül ki volnának zárva mezőgazdasági ingatlanok örökléséből, addig a 18.900/1900/1941. I. M. sz. rendelet 1. §-a ezt nekik a román alkotmánytörvény 18. cikke ellenére is lehetővé teszi elvileg. Pusztán a konkrét eset egyéni elbírálásának jogát és a nemzetbiztonsági szempontból feltétlenül szükséges szelekció lehetőségét tartja fenn a földművelésügyi miniszter úr részére.

Az összes méltánylandó körülményeket a m. kir. földművelésügyi miniszter úr elé tárni az érdekelt hozzátartozók, az ügygondnok kötelessége és ennek a kötelességnek betartását is leginkább a gyámhatóság ellenőrizheti.

ad. 2. A 2780/1941. M. E. sz. rendelet nem függ össze ezzel a kérdéssel és nem áll útjában a hagyatéki ingatlan átírásának, de megosztásának sem, mert sem maga az öröklés, sem a közös tulajdonnak természetbeni megosztása nem esik az elidegenítés fogalma alá, amit a 2780/1941. M. E. sz. rendelet tilt.

A kisajátítás útján szerzett ingatlanok feldarabolásának ma is érvényben lévő román jogszabályon alapuló tilalma szempontjából pedig valóban az a helyes megoldás, hogy ezeket az ingatlanokat öröklés esetében az örökösök osztatlan közös tulajdonként kell telekkönyvezni.

Ebben a tárgyban a kolozsvári kamara június 13. napján tartott közgyűlése felterjesztés küldését rendelte el az igazságügyminiszterhez. Külön felterjesztést intézett az igazságügyminiszterhez *Schimics Béla* dr. zsibói kir. közjegyző is s ebben a felterjesztésben többek között a következők foglaltatnak:

„A 280.000/1941. F. M. számú rendelet világos szavakkal nem helyezte ugyan hatályon kívül a 18.900/1941. I. M. számú rendeletet, de a 280.000/1941. F. M. számú rendelet 2. §. 3. bekezdésében foglaltakat úgyis lehet értelmezni, hogy ez az intézkedés a 18.900/1941. I. M. számú rendeletnek tiltó határozmányait a külföldiek öröklése tekintetében hatályon kívül kívánta helyezni, hallgatólagosan, bár ez az értelmezés a 280.000/1941. F. M. számú rendelet szövegezéséből határozottan és félre nem érthetően ki nem olvasható. A kir. közjegyzők hagyatéki működésének és hagyatéki működésüket felülbíró hagyatéki bírósági átadó végzések egyöntetűsége érdeké-

ben szerény nézetem szerint kívánatos, hogy az M. Kir. Igazságügyminisztérium lehető sürgősséggel nyilvánítsa saját álláspontját az M. Kir. Belügyminisztérium 254.409/1942. X. számú rendeletében elfoglalt elvi álláspont tekintetében, kívánatos, hogy a M. Kir. Igazságügyminisztérium e tekintetben saját álláspontját az összes polgári bíróságokkal, kir. közjegyzői kamarákkal és kir. közjegyzőkkel sürgősen közölje, de közölje saját álláspontját ebben az elvi kérdésben a M. Kir. Igazságügyminisztérium a M. Kir. Belügyminisztériummal is hivatkozással a 254.409/1942. X. számú belügyminisztériumi rendeletre, mert a rendeletmagyarázat kérdésében a kir. közjegyzők, bíróságok között egyrészt, másrészt pedig a gyámhatóságok között, ellentétes nézetek és gyakorlatok alakulhatnak ki, ez pedig jogbizonytalanságot, hagyatéki ügyek elintézésében felesleges késedelmet és esetleg az igazságügyi és közigazgatási szervek közötti hatásköri összeütközéseket eredményezhetne, ami pedig feltétlenül elkerülendő.“

* * *

Véleményadásra kértük fel különben vitéz *Fekete László* dr. budapesti kir. közjegyzőt is, aki a kérdéssel e közlőny hasábjain már foglalkozott is. E tárgyban *Fekete László* a következő nyilatkozatot bocsátotta rendelkezésünkre:

„A szóbanlevő kérdésben a Kir. Közjegyzők Közlönye XI. évfolyama 208. oldalán kifejtettem szerény nézetemet s azt fenntartom, mert:

lex posterior tollit priorem (HK. II. r. 2. §. 10.),

továbbá igaz ugyan, hogy lex specialis derogat generali, ám de esetünkben a generális szabály későbbi s az — habár erre módja lett volna — nem tartja fenn a korábbi speciális szabályt,

végül nem látom be, hogy a már 1888. december 11.-én kelt 203. E. H.-ban kifejezésre jutott, államérdekből — sietek elismerni — rendkívül fontos ama jogszabály érvényesülését, mely szerint öröklési képességgel bírnak a külföldiek is, de csak a viszonyosság feltétele mellett, — az eljárási szakban miért biztosítják a Kir. Közjegyzők Közlönye u. e. évfolyama 3. számában közölt cikkemben ismertetett (l. különösen 50. o.) jogszabályok Nagyszalonta területén fekvő mezőgazdasági ingatlanok tekintetében s miért nem biztosítják Gyula város területén fekvő ily ingatlanok tekintetében.

Ha azonban már felmerült e contraversia, annak rendeleti úton való eliminálása minden esetre kívánatos lenne.“

Közlemények.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter *Pummer* Sándor dr. ügyvédet, aki igazságügyminiszteri megerősítéssel a katonai hatóság megbízása alapján eddig is közjegyzőként működött, Topolyára, *Medvegy* György dr. szarvasi kir. közjegyzőhelyetteset Lengyeltóti, *Csák* Géza feledi ügyvédet Feledre, *Fejes* János dr. siklói ügyvédet Balatonfüredre kir. közjegyzőkké, *Mihai* Mihály dr. ceglédi kir. közjegyzőhelyettes telekkönyvi betétszerkesztő bírónak, *Gróf* Kornél dr. nyiregyházi kir. közjegyzőhelyettes bírósági titkárrá, *Nagy* Miklós dr. tatai kir. közjegyzőhelyettes bírósági jegyzővé nevezte ki. A fentiekben közölt közjegyzői és bírósági kinevezések között bizonyos kétségtelen összefüggés megállapítása elől nem zárkozhatunk el. Közjegyzői kinevezésekben a fentiek szerint is javarészen ügyvédek részesülnek. Ennek a sajnálatos ténynek tudatában nemcsak, hogy nem jön a fiatalság a közjegyzői pályára, hanem a már a pályán levő fiatalság is más pályákra menekül, amint ezt a fentiek szerint most egyszerre három helyettes tette meg. Ennek a kinevezési rendszernek eredménye az, hogy gyakorlott, hivatásos, sőt egyáltalán helyettes, alig lehet kapni. Ez a körülmény viszont a közjegyzői irodák működésére, közvetve tehát a jogszolgáltatás menetére is bénító hatással van. Ennek a helyzetnek sürgős megváltoztatása érdekében az egész közjegyzői karnak minden rendelkezésre álló eszközt igénybe kell vennie. Ezt ugyan a kar eddig is megtette, a kérdést azonban a napirendről levenni mindaddig nem lehet, amíg a jobb belátás nem győzedelmeskedik s végre az lesz a rendszer, hogy közjegyzői állásokra helyetteseket s nem gyakorlati ismeretekkel egyáltalán nem rendelkező más foglalkozási ágból való egyéneket fognak kinevezni. —

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter vitéz *Uray* László dr. kapuvári kir. közjegyzőt Sopronba, ifj. *Paár* Lajos dr. kőszegi kir. közjegyzőt Komáromújvárosba saját kérelmükre áthelyezte.

Halálozás. *Sárközi* Sándor dr. Budapest III. kerületi kir. közjegyző július hó 5. napján Budapesten elhalálozott. Temetése a kerület társadalmának s kartársainak nagy arányokban megnyilatkozott részvéte mellett július hó 9. napján ment végbe. A temetésen megjelent a kar és a budapesti kamara képviselőiben *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag, kamarai elnök is. A ravatalnál a kamara képviselőiben *Szilléry* Péter dr. mondott búcsúbeszédet. *Sárközi* Sándort az ügyvédi karból 1929. évben nevezték ki Budapest III. kerületébe kir. közjegyzővé s azóta ott fejtett ki érdemes közjegyzői tevékenységet. Közéleti és társadalmi szereplése is igen számottevő volt. Néhány év óta tagja volt Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának, ahova mint annak idején megválasztott póttag egy rendes tagsági hely megüresedése következtében került be. Elhunytáról a kamara az alábbi gyászjelentést bocsátotta ki: „A budapesti kir. közjegyzői kamara mélyszégyenrel jelent, hogy a kir. közjegyzői karnak férfias jellemű érdemes tagja dr. *Sárközi* Sándor budapesti kir. közjegyző 54 éves korában mindnyájunk nagy szomorúságára váratlanul elhunyt. Megboldogult kedves Kartársunkat és Barátunkat folyó hó 9-én csütörtökön délután 6 órakor

fogjuk a budapesti óbudai új temetőben (Bécsi-út) utolsó útjára kísélni. Igaz szeretettel és kegyelettel őrizzük meg nemes emlékét. Budapest, 1942. július 7.“

Új igazságügyi államtitkár. Antal István dr. igazságügyi államtitkárnak tárcanélküli miniszterre történt kinevezésével megüresedett az igazságügyminisztérium politikai államtitkári állása. Az állást a kormányzó most töltötte be s igazságügyi államtitkárrá az igazságügyminiszter előterjesztésére vitéz *Bonczos* Miklóst nevezte ki. Az új államtitkár közhivatali működését a katonaságnál kezdte, ahol hosszabb ideig működött a tényleges tiszti állományban. A katonaságtól megválván letette az ügyvédi vizsgát s mint ügyvéd Csongrád vármegye főügyésze, majd áttérve a közigazgatási pályára ugyanazon vármegye főispánja lett. Később árvízvédelmi, majd telepítési kormánybiztosi megbízást kapott s e megbízásoktól való felmentésével egyidejűleg lett most igazságügyi politikai államtitkár.

Egy helyettes bejegyzése két irodába. A budapesti kir. közjegyzői kamara a július hó 18. napján tartott rendkívüli választmányi ülésén egy beérkezett kérés következtében azt az elvi jelentőségű határozatot hozta, hogy egy helyettes egyszerre két közjegyzői irodába is bejegyezhető. A működés egyidőben természetesen csak egy irodában folytatható. A kamara erre az elvi elhatározásra a helyettesek alkalmazásával járó súlyos nehézségek vezették s az állásfoglalásnak erre való tekintettel csak átmeneti jellege van. A két helyen való bejegyzés kérdésében különben hasonló elhatározásra jutott már előzetesen a kolozsvári kamara is.

Gyámhatósági ballépés. Egy hagyatéki ügyben a hagyatékhöz leltározott és közjegyzői letétben volt készpénzösszeg átadása, illetve miként való felhasználása tárgyában megállapodás jött létre az érdekelt felek között. A iratokat gyámhatósági elbírálás végett Baranya vármegye árvászekéhez küldték meg, amely 6932/1942. számú véghatározatával jóváhagyta ugyan a tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt megállapodásokat, azonban „felhívta“ az eljáró kir. közjegyzőt, hogy a hagyatéki készpénzösszegre vonatkozó okmányolt elszámolását 30 nap alatt terjessze be az árvászekhez s közli, hogy „a tárgyalási jegyzőkönyvre a jóváhagyási záradék reávezetését az árvászek a közjegyző elszámolásának felülvizsgálata után fogja elrendelni s részére az iratokat akkor fogja visszaadni.“ Az eljáró kir. közjegyző az árvászeki véghatározatra adott válaszában reámutatott mindenekelőtt arra, hogy hagyatéki ügyekben a kir. közjegyzők, mint bírói megbízottak járnak el, s így a gyámhatóságoknak nem alárendelt közegei, következőképpen a kir. közjegyzőkhöz nem „felhívást“, hanem csupán megkeresést intézhetnek. Közölte továbbá az eljáró kir. közjegyző, hogy a közjegyzői hagyatéki letétek felett a hagyatéki bíróságok s nem a gyámhatóságok rendelkezhetnek. A hagyatéki vagyontárgyak ebbeli minősége végleges megállapítást csak a jogerős átadó végzésben nyer s ebből az okból sem tehető a jóváhagyási záradéknak a jegyzőkönyvre való rávezetése a hagyatéki készpénznek a jogerős előtt különben sem foganatosítható felosztásától függővé. Ezekre való tekintettel kérte az eljáró kir. közjegyző, hogy a jegyzőkönyvre a záradékot az árvászek sürgősen vezettesse rá s az iratokat küldje vissza. Az árvászek, s ezt készséggel írjuk javára, a közjegyző

felvilágosításai nyomán hamarosan eljutott a helyes álláspontra és 9506/1942. számú határozatával előző határozatának vonatkozó részét hatályon kívül helyezte, elrendelte a jóváhagyási záradéknak a jegyzőkönyvre való rávezetését, az iratoknak a közjegyzőhöz való visszaküldését. A továbbiakban „felkéri az árvaszék a kir. közjegyzőt, hogy a hagyatéki készpénz-vagyon mikénti felosztására vonatkozó elszámolását az illetékes hagyatéki bíróság útján az árvaszékhez eljuttatni s a fennmaradó készpénzt a gyámpénztár csekkszámlájára befizetni szíveskedjék.“

Az örökösödési eljárás kiegészítése Erdélyben. Az igazságügy-miniszter 50.000/1942. I. M. szám alatt a keleti és erdélyi országrészen fekvő mező vagy erdőgazdasági ingatlan hagyaték tekintetében követendő eljárás kiegészítése tárgyában a következő rendeletet bocsátotta ki:

A visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen az ingatlanokra vonatkozó magánjogi jogszabályok hatályának kiterjesztéséről szóló 1440/1941. M. E. sz. rendelet egyes rendelkezéseinek végrehajtása tárgyában kibocsátott 18.900/1941. I. M. számú rendelet 3. §-ának második bekezdése azzal a rendelkezéssel egészítették ki, hogy az érdekelt fél kerélmére az igazságügyminiszter az ingatlan bírói árverésen való eladására az örökség megnyílásától számított legfeljebb hat évig terjedő halasztást adhat. — A 280.000/1941. F. M. számú rendelet 2. §-a az 1440/1941. M. E. számú rendelet 4. §-ának, valamint a 18.900/1941. M. E. számú rendeletnek a rendelkezéseit nem érinti.“

Gyakorlott és gépirásban is jártas *helyette*st keresek azonnali belépésre. Ajánlatot az eddigi gyakorlat és fizetési igény megjelölésével kéri vitéz Nyárády István kir. közjegyző Szarvason.

Allandó *helyette*st keresek lehetőleg nőtlent, aki teljes gyakorlattal bír. Dr. Samassa János kir. közjegyző, Zalaegerszeg.

Dr. Szilágyi László máramarosszigeti kir. közjegyző, hosszabb gyakorlattal bíró allandó *helyette*st keres, román nyelvtudással bírók előnyben részesülnek.

Rendeletek :

3400/1942. M. E. sz. A magyar bányajog szabályainak a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekre kiterjesztéséről szóló 1630/1941. M. E. számú rendelet kiegészítése. (Bp. K. 126.)

3560/1942. M. E. sz. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen a váltón alapuló visszkereseti jog elévülésének szabályozása. (Bp. K. 131.)

42.000/1942. I. M. sz. Telekkönyvi térképmásolatok készítésére való feljogosítás. (Bp. K. 134.)